

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak **torek** in **petek**. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 v za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primeren popust. — Naročnina za celo leto 8 kron za pol leta 4 krone, za četrť leta 2 kroni; ista naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Za odpravo III. plačilnega razreda.

Govor poslanca Robiča v dež. zboru:

(Konec.)

Takratni poročevalec posl. Endres je izjavil v visoki zbornici: Finančni odsek je mnenja, da je sploh nemogoče določati deželni odboru postopanje napram deželni školski svetu, ker je to nepostavno. Povdarjalo se je torej, da ne smemo v tem vprašanju posegati v delokrog deželnega šolskega sveta. Takratni poročevalec dež. odbora dr. vitez pl. Schreiner je pa zopet našel drug vzrok za odklonitev; ugovarjal je mojemu predlogu in sicer:

„Visoka zbornica tega predloga sploh ne more sprejeti, ker razdelitev šol v plačilne razrede ni njeno delo, ampak stvar dež. šolskega sveta, in je tudi torej zbornica svesta si svoje naloge vso stvar zakonito odstopila dež. odboru. Če bi pa hotel deželni zbor v tem smislu delovati, bi moral pred vsem zakon spremeniti.“

Gospoda moja! Kaj se je zgodilo čez nekaj let? IV. plačilni razred se je odpravil brez vika in krika in nikdo ni mislil na delokrog deželnega šolskega sveta in na zakon. S sklepom deželnega zbora se je odpravil IV. plačilni razred.

Da bi ne spravil gospodov v zadrego, dal sem svojemu predlogu isto obliko, v kateri ga je leta 1895. deželni odbor predložil večini visoke zbornice, da bi vam tako delo pri odpravi III. plač. razreda nekoliko olajšal. (Veselosť. — Posl. Erber: „Smo jako hvaležni!“)

Gospoda moja! Cela kopica prošelj za odpravo III. plač. razreda slika v živih besedah obupno učiteljsko stanje, ozir. šol III. plačilnega razreda. Mnogo šol ne dobi učiteljev vključ marljivemu razpisovanju; nadomestovati morajo često učitelji sosednih šol, poučujejo nesposobne moči, in končno se pokaže, da na ta način ne doseže šola nikakih uspehov; jaz sem tudi trdno prepričan, da je celo šolstvo dandanes na nižji stopnji, ko pred 25 ali 30imi leti, a temu niso krivi učitelji. Pomisliti je pa tudi treba, da imajo učitelji

na deželi iste dolžnosti, ko učitelji v mestih, ali boljše rečeno: učitelji v III. plačilnem razredu imajo iste dolžnosti, ko učitelji v I. in II. plač. razredu in v Gradcu. Da, kdor pozna razmere na deželi, mora priznati, da so dolžnosti učitelja na deželi večje in težje, podučevati imajo več otrok, žive pogosto v slabih, celo neznosnih razmerah. Vsega tega ne poznajo učitelji v mestih in drugih velikih krajih. Vključ večjim dolžnostim, ali vsaj enakim, če že prvega ne pripoznamo, imajo ti učitelji slabšo plačo in manjšo pokojnino.

Nikakor ni res, da se ta predlog tiče samo Spod. Štajerja. Spomnite se, kako sem se l. 1899. potegoval za učitelje Gor. in Sred. Štajerja ravno tako, ko za Spod. Štajer. Tu ne poznam nobenega razložka. Sploh pa se tu ne gre samo za Spodnji Štajer, ampak gre se ravno tako tudi za Sred. in Gor. Štajer, ker se nahaja 163 šol po Sred. Štajerskem v III. plač. razredu, in potem se vlada še drzne mi reči v obraz, da se bojujem le za šole Spod. Štajerja.

Gospoda moja! Ravno Nemci ne morejo trditi, da se potegujem za Spod. Štajer, ker sem iz samo enega nemškega šolskega okraja slavni zbornici predložil 37 prošelj. Ti mi zaupajo, a tu se mi neopravičeno nekaj očita, kar ni res.

Slavna gospoda! Konec mojega utemeljevanja vas prosim samo to: Bodite pri celem razmotrivanju mojega predloga stvarni in tedaj sem prepričan, da ga ne odklonite. Predlagam, da se izroči moj predlog združenemu finančnemu in naučnemu odseku. (Odobranje.)

Interpelacija

poslanca dr. Ivana Dečka in drugov na štajerski deželni odbor.

Visoki deželni zbor je v seji dne 6. maja 1899 storil sklep, da sprejme cesto II. razreda, ki v okraju šoštanjskem pri privozni cesti k postaji Rečica na Paki začenja in gre skozi okraj vranski in gornjegrajski skozi Mozirje in Gornji-grad do kranjske meje pri Černivcu, za cesto I. razreda, ter ob enem pooblastil deželni odbor, da

ta sklep predloži v najvišje potrjenje, če okrajni zastop v Gornjemgradu cesto Ljubno-Luče-Solčava sprejme za cesto II. razreda in se zaveže, potrebna popravila in naprave na cesti Luče-Solčava izvršiti, kakor to določuje deželni odbor z dopisom od 11. maja 1897 št. 14.487.

Po daljnih dogodkih med okrajnim zastopom gornjegrajskim in deželnim odborom ter c. kr. vlado je naznanilo c. kr. namestništvo z dopisom od 11. maja 1902 št. 15.620, da dovoljuje c. kr. ministrstvo notranjih zadev za izdelanje ceste od Ljubnega v Luče ter za popravilo ceste Luče-Solčava državni prispevek po 40% od proračunjenih stroškov po 108.000 K — v najvišjem znesku po 43.200 K — pod pogojem, da bodo pogajanja zaradi zgradbe ceste Solčava-Železna kapla imela uspeh. — Vsled pomislekov in predloga deželnega odbora pa je odstopilo c. kr. ministrstvo glasom dopisa od 4. aprila 1903 št. 1058 od tega pridržka.

Deželni odbor je z dopisom od 5. maja 1903 št. 7.454 naznanil c. kr. namestništvu, da on zviša prispevek dežele za napravo ceste Ljubno-Luče-Solčava na 30%, torej do 32.400 K. — O tem se je obvestil okrajni odbor v Gornjemgradu s pozivom, da glede zgradbe, ki se bode izvršila pod vodstvom deželnega odbora, stavi predloge. — Tej zahtevi je ugodil okrajni odbor, in so torej pogoji sklepa visokega deželnega zbora od 6. maja 1899 izpolnjeni. — Okrajni zastop gornjegrajski je prevzel napravo ceste Ljubno-Luče-Solčava, da se delo vrši že od pomladi naprej.

Podpisani so torej mnenja, da je že davno nastopila dolžnost, da deželni odbor sklep deželnega zbora od 6. maja 1899 izvrši in omenjeni sklep, da se okrajna cesta II. razreda iz Rečice na Pako sprejme med okr. ceste I. raz., v najvišje potrjenje predloži.

Ker je ta cesta med cestami, ki imajo največ prometa, njeno vzdrževanje zatorej okraju povzroča velike stroške, in ker okraj gornjegrajski tudi prispeva velik donesek za napravo ceste Ljubno-Luče-Solčava, je gotovo čisto opravičeno, da se čim prej sprejme omenjena cesta od Rečice

LISTEK.

Osameli grobovi.

Spisal Jos. Gosak.

Vseh svetih je. Po dolini se vleče tista gosta, umazanobela, jutronajutro se ponavljajoča megla, ki brani srcu prost polet. Ah, jesen, jesen, zakaj si prišla že tako zgodaj? . . .

A po gorskih slemenih, orumenelih vinogradih, bornih hramih in ponositih zidanicah se razlivajo prvi solčni prameni, lahko, božajoče, polagoma jih potapljaajo v žarno morje svetlobe . . .

Mar je tem jasnim višavam prizanesla jesen s svojo hladno roko, mar jim pustila bajni deviški nakit? Nikakor! Tudi nje je odela z žalujočo kopreno, strla jim čilo, oživljajočo moč. Vele umirajo cvetke po grudasti zemlji . . .

Izza davnih časov je v naši hiši navada, da hodimo na dan Vseh svetnikov na božjo pot k Materi Božji na Sladki gori. Ni ta dan baš veliko cerkveno proščenje, samo še ostanek iz

lepših prošlih dni, a vendar se mi je s svojo turobno mehko tako vglobil v dušo, da bi me ves dan nekaj skelelo, ko bi se ne poklonil Bogorodici Sladkogorski.

Šla sva z očetom zajutra, ko so ljudje ravno prihajali od rane službe božje. Tuintam se nama je kdo pridružil, pričel pogovor o vremenu, o vinski letini, o zanemarjanju božje poti, o starih gospodarjih, ki so to leto preminuli, in slično, kakor je ravno navada našega kmeta. Jaz pa sem premišljeval usodo ljudi v teh revnih zapuščenih krajih. Strmi, razdrapani bregovi z uničenimi vinogradi, močvirnate kotanje in rupe z težko rumenkasto ilovko, to je njihovo premoženje. Revež guli in gnete izmozgano prst, otira z rokavom vroči znoj, da si pritrudi za se in svojce prgišče krompirja čez zimo. Tako so jim usodile rojenice.

In ko mu obnemorejo moči, pokličejo ga otožni zvonovi čez te grape in klance tja za cerkveno obzidje k Materi Božji . . .

Žalostni so taki spomini! Toda Bog zna, če ni trpin v teh siromašnih krajih vzlic svoji bedi bolj zadovoljen nego mi, ki ga pomilujemo? . . .

Pred nami se je pršila megla in odpirala pogled na daljni obzor.

Tam spredaj v globeli nas nemo pozdravljata ponosita zvonika, a v sredi med njima na cerkvenem slemenu, oblit od zlatih, tresočih se žarkov božanstvenega solnca, vabi nas pod svoje okrilje kip Bogorodice: Pridite k meni vi, revni zemljani, ki vam peza življenja tlači utripajoče srce . . .

Po strmih stopnicah so z brzimi koraki hitela zorna dekleta, nesoč zelene vence, bršljan, šopke hrizantem in iskric, da okitijo grobe dragih rajnk. Tam v kotu je popravljala zgubana starka od vetra nagnjen križ, lepila nanj podobice in čedila s koščenimi prsti zarastlo rušo. Ali že ne bo k letu osorej tudi ona počivala kraj njega? Tuji ljudje bodo hodili s trdimi koraki po grobišču, a njenega groba ne bo nihče poravnal . . . Življenje . . .

Tiho smo se vračali. Čutili smo resnost dneva. Tožne misli so nas obhajale, a po na pol golih vejah so veselo čebljali pestri liščki in se radovedno ozirali po cincajoči sinici, ki je samotno plezala po trhli jablani, brbala za raz-

na Paki do kranjske meje pri Černivcu, zato da že itak obubošan okraj Gornjigrad dobi čim prej isto pripomoč, kakor jo dobavljajo okrajne ceste I. razreda.

Mi stavimo torej vprašanje: Ali je štajerski deželni odbor pripravljen, da v izvršitev sklepa visokega deželnega zbora od 6. maja 1899 predloži sklep, da se uvrsti okrajna cesta II. razreda Rečica na Paki skozi okraj vranski in gornjegrajski in skozi Mozirje in Gornjigrad do kranjske meje pri Černivcu, čimprej v najvišje potrjenje.

Gradec, dne 25. oktobra 1904.

Podpisi vseh slovenskih poslancev.

Celjske in štaj. novice.

— **Od celjskega okrožnega sodišča.** Justično ministrstvo je odredilo že leta 1899., da morajo tudi okrožna sodišča kot druga inštanca v kazenskih zadevah ne le občeovati s strankami v slovenskem jeziku, ako stranke to zahtevajo, temveč, da se mora v takih slučajih obravnavati izključno slovenski. Letos je tudi predsednik tukajšnjega okrožnega sodišča dr. Wurmser odredil znova, da se morajo sodniki teh naredb strogo držati, ne le kar se tiče obravnavanja, ampak da se je posluževati v vsakem takem slučaju slovenskih tiskovin. Naše sodišče še vedno ignorira te navedbe. Pisalec teh vrstic je bil sam navzoč pri vskljenih razpravah, pri katerih se je občevalo sicer s stranko slovenski, a se je čital ta ali oni referat samo v nemškem jeziku, da, nekoč je predsednik stranko, ki je zahtevala, da se prečita neka listina tudi slovenski, strogo in ostro zavrnil. Ravno tako se menijo sodniki pri razpravah med seboj izključno nemški, in vendar je vsaka beseda, ki se govori pri razpravah tudi važna za stranke, ki morajo vse razumeti. Mi načeloma ne moremo in nečemo spoštovati nobenega sodnika, kateri krši jasne določbe postave, ker je ravno sodni uradnik poklicani faktor za varovanje zakonov. Seveda zahtevajo navadno slovenski odvetniki, da se obravnava slovensko, nekateri pa žal, sami govore nemški. Obračamo se pa s temi vrsticami do ljudstva, do onih, ki pri teh razpravah niso zastopani po odvetniku, in jih opozarjamo na gori navedene določbe. Vsak ima pravico zahtevati, da se zakoni strogo izpolnjujejo, in vsak zaveden Slovenec naj to zahteva. Bodimo radikalni do skrajnega, kakor so radikalni naši nasprotniki, ne strašimo se nikogar, kdor krši zakon, in četudi nosi dotičnik — sodnikov talar!

— **Občeslovensko obrtno društvo v Celju** naznanja svojim članom in prijateljem, da namerava obiskati obrtno razstavo v Zagrebu, prirejeno od kr. obrtne šole. Ta razstava je otvorena od srede oktobra do srede decembra in obsega jako zanimiva dela umetne obrti, ki so jih izložili obrtniški učenci. Zastopane so vse glavnejše stroke, kakor kiparstvo, stavbarstvo, rezbarstvo in so od razstavljenih stvari nekatere velike cene, ki morajo zanimati vsakogar, a posebno še obrtnike. Celjsko obrtno društvo priredi svoj izlet v Zagreb kako

nedeljo sredi meseca novembra in vabi svoje članove ter prijatelje, naj se ga udeležijo v obilnem številu. V ta namen naj javijo to društvenemu predsedniku, ki ukrene vse potrebno za pot. Društvo želi, da bi se oglasilo najmanj kakih 15 posetnikov, ki se skupno odpeljejo na razstavo. Ta izlet ima v prvi vrsti naučne svrhe, da vidimo, koliko so napredovali že naši južni bratje, koliko so pred nami in v kateri smeri se razvija najbolj njihova obrt. Videli bomo dela hrvatskega uma, in to bo za nas vsekakor poučno; marsikaj pridobimo lahko na tej razstavi, kar nam more le koristiti. Naš izlet pa imej poleg poučnega tudi zabavni namen. Malo se hočemo porazvedriti, malo pozabiti svoje skrbi, saj smo delali celo leto neumorno od zore do mraka. Hočemo si malo razbistriti duha, si razširiti obzorje, potem pa zopet na delo!

— **Rodbinski večer** občeslovenskega obrtnega društva je bil v četrtek srednje obiskan, in to od samih narodnih obrtnikov. Povdarjamo važnost in potrebo takih večerov, kjer se obrtniki snidejo in porazgovore med seboj o svojih stvareh. Na ta način se razvija družabno življenje, in zato je želeli, da pridejo na prihodnje večere vsi narodni obrtniki in trgovci.

— **Na odhodnico**, ki se vrši nocoj v prostorih „Slovenskega delavskega podp. društva“ vabimo še enkrat vse prijatelje, naj se udeležijo slovesa v mnogobrojnem številu.

— **Na vseh svetnikov dan** se bodo kakor vsako leto pele na slovenskem pokopališču ob 3. uri popoldne žalostinke v spomin tamkaj počivajočih. Peli bodo pevci „Slovenskega delavskega društva“ in učenci orgljarske šole.

— **Bodimo v malem dosledni.** Po nekaterih celjskih trafikah nimajo dopisnic, zalepk in drugih poštnih tiskovin s slovenskim napisom. Nekaterim Slovencem je vseeno, jeli dobivajo slovenske ali samo nemške dopisnice, a iz načelnih vzrokov moramo apelirati na vse Slovence, da zahtevajo vedno in vselej slovenske dopisnice in vse samonemske zavračajo. Celjski Nemci zavračajo v trafikah dopisnice, na katerih so napisi nemški in slovenski, tem bolj moramo mi zahtevati le dvojezičnih dopisnic.

— **Celjski kolodvor** služi po svoji neugodnosti in mnogo premalim prostorom, tako da je včasih v veži in pred vrati strašanska gneča. Občinstvo se drenja, da je v nevarnosti življenje, a zraven tega, kar najstrožje obsojamo, je prišlo v Celju v navado, da postrežki in sploh vsi uslužbeni puščajo svoje samokolnice tik pred vhodom na kolodvor. Kadar je vsestranska gneča, in sili vse iz veže proti durim, opazi potnik pred seboj novo oviro. Karete zvrhane zabojev se tišče izhoda, tako da ovirajo in zadržujejo v občutni meri promet. Pridejo v Celje tuje in ti se ne morejo načuditi, kako da policija pusti to zaviro. Kolodvor je že itak pomankljiv, in gotovo ni nobene večje postaje, kjer bi vsa bremena nosili težaki na peron skozi isti hodnik, ki je namenjen občinstvu, ali pri nas je seveda tudi tu izjema.

— **Čudna noblesa.** „Vahtarca“ je nedavno poročala, da je neki g. Granigg, najemnik „čisto

nemškega“ hotela „Stadt Wien“ daroval(?) mestni ubožni blagajni 100 kron. To je menda tisti Granigg, ki je pri celjskem okrajnem sodišču prisegel, da nima več kakor najpotrebnejšo obleko in samo oni par čevljev, ki jih ima na sebi. Gospod Granigg, tistih 100 kron bi za se obdržali in naj bi vam mestna ubožna blagajna še kaj dala, da bi si lahko nabavili nekaj obleke in par čevljev, tako da vam ne bi bilo treba ostati za pečjo, kadar daste svoje škarpete v popravo. Ne bodite drugič tako „nobel“ in dobrotljivi, skrbite raje za-se! — Sicer pa dvomimo, da je Granigg 100 kron daroval, t. j. prostovoljno dal, če se je pa vendarle zgodilo, potem svetujemo gospodu Graniggu, naj da drugič 100 kron raje onemu svojemu upniku, ki ga je gnal na prisego in tako skušal priti do svojega denarja.

— **Costova „žajfarija“** puhti neznosen smrad iz sebe, kakor bi cvrli in pekli na raznju najostudnejše odpadke. Ne mislimo se radi tega pritoževati, ker iz tvornice, kjer se kuha „žajfa“, pač ne morejo vonjati najfinejše dišave. Vprašamo samo slavno mestno gosposko, kaj je tedaj mislila, ko je šla zidat višjo deklisko šolo ravno nasproti Costovi dišeči kuhinji? Kaj celjskim gospodom niso prav nič mari zdravstveni oziri? Ali hočete gospodične zastrupiti s temi peklenskimi dišavami? No, morda pa so naši mestni očetje hoteli zabiti klin v „Windisch-Viertel“ ka-li?

— **Fantje-arestantje** zidajo višjo deklisko šolo celjsko. Morda bodo potem nemške „frajlice“ pridnejše, ako jim postavijo učilnico prebivalci mestnih zaporov. Imele bodo vedno pred očmi zidan eksempl: Glejte takšne ne smete biti, kot so bili ljudje, ki so jih priganjali iz ječ, da so vam zgradili šolo! — Ali nekaj moramo zopet resno povprašati mestno gosposko: Ali ne vidite vsak dan po celjskih ulicah mestnih delavcev, ki iščejo zaslužka in stradajo kruha? Zakaj njih ne pokličete na delo? Ej, očetje so pametni! Naj ti bedni reveži gredo krast, da jih zapro; potem šele nam bodo zidali. Bravo!

— **Potoček Koprivnica** mora na spodnjem koncu mesta ravno tik „Studentenheima“ se preriti mimo vsakojake nesnage in ropotije. Splakniti mora stare peči, cevi, vretena in drugo železnino, katero je nekdo spravil v potočno strugo. Glejte si no, pa vendar nima Rakusch tam svojega skladišča?

— **Lepša bodočnost** se obeta Koprivnici. Graško cesto nasipajo, ker jo bodo zvišali in regulirali. Ob tej priliki izvažajo iz Koprivnice kamenje in pesek, ki je nasul strugo.

— **C. kr. okrožni rudarski urad v Celju** dovoljuje gospodu Filipu Sonnenberg, lastniku rudnika pri Celju, slediti rudo v političnem okraju celjskem, v kronovini Štajerski po določbah splošnega rudarskega zakona za dobo enega leta.

— **Mokrači so jo dobili po nosu.** V dežel-nem zboru se ob vsaki priliki pokaže nežna vez med nemško ljudsko stranko in socijalnimi demokrati. To je ljubezen med psom in mačko. Oni teden je zopet prišlo do strastnega nastopa med obema zaveznikoma. Poslanec Einspinner, pristaš nemške ljudske stranke je namreč v svojem go-

pokano skorjo in glasno svarila svoje pernate sosede pred nami . . .

Popoldan smo šli v sprevedu na pokopališče. Večina grobov je bila prenovljenih, posutih z lepo črno prhlico, nakičenih z kitami in venci, tuintam je skrbna roka napravila iz rdečih drenulj podobo križa ali rožnega venca ter zataknila rob z vrbjimi locni. Tla so bila okrog posuta s svežim belim peskom, a po vrhu so potaknili po imovitosti sveče.

Pogled mi je krenil tja v desni kot, v kot zavrženih.

Nikogar ni tam! Zapuščene samevajo gomile; rušo jim prerašča plazeč se plevel in ni je roke, ki bi ga populila in nasadila par svežih cvetk. Ob zidu se razpenja bohotni srobrot in otresa svoje vitice z belimi kosmiči tja po zarastlih gomilah. Saj so to grobovi zavrženih . . . grobovi samomorilcev.

Trd in neizprosen si svet v svoji sodbi!

Okrenil sem tja svoj korak in zdrsil pred napoi pohojeno gomilo na koleno. Priprosta plošča v zidu še priča, katera žrtev našega sebičnega sveta je našla tukaj svoj mir.

In ustali so mi v duši žalostni spomini . . .

Pol desetletja že bode kmalu, kar so položili tja med zavržene gospico Anko. Ni poznala velikomestnih rafiniranih pustolovcev, zrastle je med krepkim seljaškim narodom, dihala njegov nepokvarjen zrak, delala in čutila z njim.

Mi smo jo občudovali kot dragocen biser, vsesavali sveži vonj njene bližine in se radovali njene mladostne razposajenosti; bila nam je središče nedolžnega, neprisiljenega veselja, solnce naših prijetnih dni.

Njen vedno jasni okrogli obraz, obrobljen z mehkiimi kostanjevimi kodri nam je prepočil vsikdar mračne misli; majhen dovtip od njene strani in vsa krmežljava družba je planila v vesel smeh.

To je bila naša Anka. A padla je kot žrtev brezstidne varalice, izpila je smrtno čašo . . .

In našo Anko so položili tja med zavržene, njena gomila sameva porastla in ni je roke, ki bi ji položila na grob svežih cvetlic . . . Mlado življenje je padlo . . .

In molil sem iskreno, zaupajoče za njo, za Anko, saj je bila v življenju vendar tako dobra,

poštena in ljubeznjiva, kako da bi ne molil tedaj za njen pokoj? Ko sem vstal, sem bil skoro sam na pokopališču, solnce pa je bilo že zatonilo v zaseko med Velikim Slomom in Konjiško goro, le žarki so se še poigravali, trepetali v zadnjih strastnih objemih za gorskimi slemen, rdečili večerno nebo v fantastično ognjenih barvah, niansirali zdaj bolj blede, odmah zopet karminordeče in . . . umirali . . . Na srce mi je leglo nekaj težkega. Nili tudi naše življenje lep solnčni žarek? . . .

In vendar koliko življenja leži tukaj pozabljenega, strtega pod težko grudo! Le priprost, črno popleskan, nizek križ svedoči, da smo živeli in zopet umrli . . .

Pri sosedni fari že zvone za verne duše; mehko, otožno odmevajo zvonovi od gorskih vrhov in se družijo z lahnim šušenjem narave v globoko harmonijo . . . večerno molitev za pozabljene duše . . .

voru večkrat švignil po soc. demokraškima poslancema, kar je ta dva tako razburilo, da sta obkladala govornika z vsakojakimi priimki. Zmerjali so se nekaj časa tako semintja, v zbornici pa je vladal velik smeh pri tem prepiru. Mokrači dobivajo batine po grbi v zahvalo, ker so v mariborskem volilnem okrožju glasovali z Nemci. Dobili so trpek nauk, a slavni Stiger se reži njihovi neumnosti.

— **Gospod dekan Žuža** nam je poslal nekaj popravek o stvareh, katere njega ne brigajo niti malo. Zato mu povemo, da zakon ščiti njega kakor tudi nas, in zakon nam ne veleva natisniti vsake budalosti, ki se nam pošlje. Ker hočemo ostati nepristranski, povemo, kar popravlja gospod glede svoje osebe; 20 let je namreč dajal glasom svojega popravka 4—6 ubogim šolarjem opoldne toplo kosilce. Bralno društvo pa mu ni trn v peti, ampak glasom popravka je g. dekan dajal tudi zanj prispevke.

— **Požar v Orli vasi.** V petek popoldne je naenkrat strašen plamen bušil iz naše vasi. Začel je goreti neki kozolec, in za njim so se vneli še trije drugi. Nevarnost za vso vas je bila velika. Na pomoč so prišle požarne brambe Št. Jurška, Gomilska, iz Kaplje vasi, iz Braslovč in iz Gotovelj, ki so ogenj ustavile. Zažgali so zopet otroci!

— **Za ustanovitev slovenske meščanske šole v Trbovljah.** Iz govora posl. Roša, s katerim je utemeljeval ustanovitev trboveljske meščanske šole, posnemamo: V občini Trbovlje, je po zadnjem ljudskem štetju 11.851 prebivalcev, in je po tem takem četrta najštevilnejša občina na Štajerskem. V občini Trbovlje so 4 ljudske šole s 24 razredi, in v vseh teh razredih skupaj je 1773 otrok, in sicer 901 dečkov in 872 deklic. Trbovlje je nadalje največji industrijski kraj na Štajerskem in šteje v svojih jamah v Hrastniku, Trbovljah, Ojstrem in Zagorju nad 290 pregledovalcev, ki morajo vsi po novi postavi dovršiti meščansko šolo; in vsi ti pregledniki so iz delavskih družin. Biti morajo rudarski sinovi, ki dovrše rudarsko šolo v Ljubnem ali Celoven. Ni pa lahko mogoče, da pride učenec iz ljudske kar v rudarsko šolo, ker zahteva rudarska šola mnogo več znanosti, posebno v risanju in računanju. Tega pa učenec v ljudski šoli ne more toliko pridobiti, da bi lahko kar vstopil v rudarsko šolo. Vsi rudarski sinovi morajo torej ali v Celje v meščansko šolo ali morajo pa starši doma skrbeti, da dobe sinovi dovolj znanosti za vsprejem v rudarsko šolo. A ta skrb je navadno prav draga. Ni se torej treba nikakor bati, da bi meščanska šola v Trbovljah ne imela dovolj učencev, kajti že domačih otrok bi bilo veliko, ki bi šolo obiskovali. — Občina Trbovlje je vplačala leta 1900 iz direktnih davkov 135.000 K, l. 1901 147.000 K in l. 1902 že 160.000 K. Tako je Trboveljska občina plačala deželnih doklad — skoro 800.000 K in kaj ima občina trboveljska od te velikanske svote? Razum malega prispevka za ljudsko šolo, ki ga daje dežela, prav nič. Predlog posl. Roša se glasi: Visoka zbornica skleni: V občini Trbovlje se naj postavi trirazredna javna meščanska šola s slov. učnim jezikom, na kateri se ima poučevati nemški jezik kot obligaten predmet. Slovenski poslanci so veselo odobravali ta predlog, ki se je odkazal naučnemu odseku.

— **Čitalnica v Brežicah** priredi v svojih prostorih dne 6. novembra t. l. ob 7. uri zvečer gledališko predstavo, s prijaznim sodelovanjem pevskega in tamburaškega društva „Kum“ iz Radeč. Predstavljal se bode igra „Revicek Andrejček“. S prireditvijo tako lepih in težkih narodnih iger se trudi čitalniški odbor narodnemu občinstvu nuditi posebni užitek, in na ta način buditi občinstvo k narodni zavesti in složnosti. Glavne vloge te igre so razdeljene spretnim močem in upati je, da bo obisk tako povolen, kakor pri predstavi „Desetega brata“. Posebno se nadejamo obilnejšega obiska iz okolice.

— **Župan Ornig** bi rad Slovence ptujskega okraja osrečil z nekim pripravljanim razredom za gimnazijo. To je nesmisel! Kako pride slovenski dijak do tega, da bi moral mesto osem 9 let na gimnaziji študirati! Ako so g. Ornigu res slovenski dijaki tako na srce prirastli, potem naj poskrbi, da se ustanovijo na ptujski gimnaziji slovenske paralele in potem ne bode treba pripravljalnega razreda in tudi slovenski

dijaki bodo z veseljem obiskovali ptujsko gimnazijo, katere se zdaj ogibljejo.

— **Očka Ornig**, ki hodijo v deželni zbor, skušajo včasih nekoliko s šalami zasoliti preklicani dolgčas v zbornici. V sredo so pravili, kako se kaznjencem dobro godi, in ob ti priliki je ptujski poštenjak take imenitne zbijal, da se je zbornica krohotala iz polnih grl. Očka Ornig res prav dobro umevajo dolžnosti ljudskega zastopnika. Zdaj se drugim poslancem veselo godi, saj imajo človeka, ki jim skrbi za šalo in smeh. Kako bodo pa kaj volilci s tem zadovoljni, je drugo vprašanje!

— **Iz Bučeeve** nam piše kmet Fr. Topolnik in odločno taji, da bi bil nemčur in na strani Štajercijancev. Naročen je na slovenske narodne liste, a izostal je od zadnjih volitev iz raznih vzrokov, ne pa da bi se bal kakih neljubih pridevkov. — Nas to veseli in prav z veseljem damo možu čast, ki hoče ostati Slovenec.

— **V romarski cerkvi sv. Križa pri Belih vodah** se bo zopet obhajal velik romarski shod dne 4. listopada, kot v petek po prazniku vseh vernih duš. — S shodom na sv. Katarine dan se shodi v romarski cerkvi sv. Križa za letos končajo in se prihodnje leto na dan sv. Gregorja zopet prično.

Od Sotle. Gospod urednik! Kaj ste vendar naredili z dopisom iz Podčetrčka v „Domovini“ z dne 21. m. m.? Oh, kako so se razburili nekateri gospodje! Ne pride jim menda na misel star pregovor: „Kakor se posojuje, tako se vračuje“. Mogoče je tudi, da te gospode jezi posojilo. Kdo je za to odgovoren, vem iz zanesljivega vira, da so to posojilo kreditirali tamošnji nemški učitelj in še precej zelen gozdni praktikant tamošnje grajščine, doma iz nemškega Rogatca, in ravnotak dijak neke graške gimnazije. Ti vihravi sinovi matere Germanije so začeli z izzivanjem zaradi popolnoma nedolžne veselice, ki se je priredila z velikim trudom v prid domači šolski mladini. Z lažnjivo brozgo v „Graški tetki“ so hoteli blatiti in črniti ljudi, kateri nikdar in nikjer niso kršili miru. Ko bi ti gospodiči imeli malo duševne zrelosti, bi morali vedeti, da poštenjak nikdar in nikjer ne proda svojega prepričanja. To v pojasnilo, da se ne bodo nedolžni ljudje smatrali kršiteljem miru.

— **Vlomilec z revolverjem.** Hišni posestnici Elizi Blumauer v Gradcu je nekdo ponoči pri zaprtih vratih kradel denar. Naznanila je stvar policiji in stražnik je po noči skrit opazoval v prodajalnici. Po polnoči pride iz kleti vlomilec, in ko se mu je stražnik približal, je začel streljati. Tat je zbežal v klet, kjer je še enkrat ustrelil na stražnika, ki je tudi s kroglo odgovoril; toda v temi se nista zadela. Za tatu se ne ve.

Deželni zbor štajerski.

Seja v petek, 28. oktobra:

Posl. baron Rokitsansky je utemeljeval predlog glede zgradbe kmetijske hiše v Gradcu. Razpravljal je o razmerju med deželo in mestom ter naglašal, kako morajo kmetje, ki pridejo po svojih opravkih v Gradec, izpraševati in se vozariti, preden najdejo vse raztresene kmetijske zavode, dočim bi v novi kmetijski hiši bili vsi skupaj. — Posl. Hofmann-Wellenhof je utemeljeval svoj predlog za izpopolnitev srednjih šol na Štajerskem, posebno v Gradcu, da ne bo Štajerska v tem oziru toliko zaostajala za drugimi deželami. — Posl. Pengg je utemeljeval svoj predlog glede ustanovitve državnega učiteljskega za Gor. Štajersko ter poudarjal, da se njegova stranka vedno poteguje za ljudsko izoarazbo, katere temelj je ljudsko šolstvo. Pomanjkanje učiteljstva na Štajerskem izvira od tod, ker se polovico prijavljenih odkloni od sprejema v učiteljskega zaradi pomanjkanja prostora. Država skrbi premalo za šolstvo ter nalaga ta bremena le deželam in občinam; zato pa se sme od države vsaj zahtevati, da ustanavlja za učiteljski naraščaj potrebna učiteljskega. Vsi trije predlogi so se izročili pristojnim odsekom. — O računskem zaključku splošnega učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1903 in o njega proračunu za leto 1905 je poročal poslanec grof Kottulinsky. Nobeden računski zaključek tega zaklada še ni bil tako neugoden kakor letošnji. Primanjkljaja je bilo 70.526 K.

Poslanec Žičkar je predlagal podpore posameznim posestnikom v sevniškem in kozjanskem okraju, ki so bili vsled povodnji in požarov prizadeti.

Seja v soboto, 29. oktobra.

Posl. Hagenhofer utemeljuje svoj predlog, da se uredi lovski zakon. Posl. Resel utemeljuje predlog glede zlorabe § 14. državnih temeljnih zakonov od strani vlade.

O ustanovitvi pripravljalnega tečaja na Franc Jožefovi gimnaziji v Ptuj poroča imenom naučnega odseka posl. Hofmann-Wellenhof. Pravi, da se sprejemajo na ta zavod učenci, ki še nimajo zadostne priprave, zato naj se ustanovi že drugo jesen omenjeni tečaj. Posl. dr. Jurtela omenja delovanje deželnega odbornika Hermannna, ki je ustanovil ptujsko gimnazijo le za ptujski okraj. Ako torej nima ta zavod dovolj učencev iz lastnega okraja, mora biti zato nek poseben vzrok. Res je obisk ptujske gimnazije jako neznaten, ker slovenski dijaki obiskujejo rajši srednje zavode v Ljubljani in drugod kakor pa tukaj; akoravno so za ptujsko gimnazijo sezidali „D. Studentenheim“ in ustanovili štipendije, vendar ni dijakov. Več se ne more storiti za ta zavod kakor se je že storilo, izvzemši, če bi si izmislili sloveči nürnberski „trih-ter“. A da bo vseeno gimnazija številnejše obiskana, se naj zdaj ustanovi pripravljalni tečaj, a niti to ne bo nič koristilo, ker slovenske sinove naravnost odbijajo od sebe. Vsprejemne izpite za gimnazijo vodijo učitelji, ki niso slovensčine prav nič zmožni, zato slovenski dijaki ne razumejo jezika, ozir. narečja svojega učitelja. Učitelji pa bi morali prvo leto slovenskim dijakom v materinem jeziku marsikaj razložiti, a na ptujski gimnaziji se godi ravno nasprotno, ker je slovenskim dijakom prepovedano slovenski govoriti. Ustanovitev pripravljalnega tečaja zadene zopet Slovence, ki bodo rabili devet let, da zvrše gimnazijske študije. Slovenski poslanci so zoper to ustanovitev, ker je popolnoma odveč, povzročila same stroške in bo škodovala slovenskim dijakom.

Poslanec Ornig odpre nato svoja usta in hoče ugovarjati, a klici „reuegat“ mu zaprosapo. V debato posežejo nato grof Stürgkh, posl. Pfrimer, dr. Link, ki so zastopali strastno nemško stališče. Med govorom poslednjega so slovenski poslanci zapustili zbornico, nakar je postala nesklepčna, zato se ni moglo vršiti glasovanje.

Druge slovenske novice.

— **Tečaji za stavbinske obrtnike.** Na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani se odpre z dnem 14. novembra t. l. posebni zimski tečaji za zidarje, kamnoseke in tesarje. Tečaji imajo dva zimska kurza, ki trajata po pet mesecev (od novembra do konca marca). Namen tem tečajem je, dati pomočnikom navedenih obrtov potrebno znanje za vspešneje izvrševanje obrta, ob enem pa jim tudi nuditi ono znanje, ki je potrebno za napravo državne skušnje za zidarskega, kamnoseškega ali tesarskega mojstra. Za vstop se je izkazati s starostjo 18 let, z učenim izpričevalom zidarskega ali kamnoseškega ali tesarskega obrta in onim znanjem, ki se običajno priuči na obrtnih nadaljevalnih šolah. Pri vstopu je plačati 8 K vpisnine, zato pa dobiva obiskovalec vse risarske potrebščine zastonj. Pouk se vrši v slovenskem jeziku. Vsa potrebna pojasnila daje šolsko ravnateljstvo. — V interesu naših stavbinskih obrtov opozarjamo svoje čitatelje na nove stavbinske kurze, ki gotovo odgovarjajo nujni potrebi in so prvi te vrste v slovenskih deželah.

— **Sedemdesetletnico** rojstva obhaja ljubljanski podžupan dr. vitez Karel Bleiweis-Trsteniški v petek, dne 4. novembra t. l. Narodna društva, pri katerih je jubilar sodeloval dolgo vrsto let in pri katerih še sodeluje, mu prirede ob tej priliki dne 3. novembra t. l. častni večer v zgornjih prostorih „Narodnega doma“.

— **„Sokol“ na Jesenicah**, ki se je ravnokar ustanovil, neumorno deluje. Priglasenih telovadcev, ki po moči redno telovadijo, je krog sedemdeset. Ker pa so večinoma tovarniški delavci in ne morejo vsi vselej priti, ker delajo tudi ponoči, jih je pri vsaki telovadni uri krog štirideset. Telovadijo trikrat na teden. Ob nedeljah hodi tjakaj vaditelj ljubljanskega „Sokola“, ki jih

pridno poučuje v prostih in redovnih vajah ter jih vrlo navdušuje za sokolsko idejo, kajti telovadnega orodja še nimajo vsega. Pričakujejo ga pa v kratkem.

— **Koroška vlada** je menda samo še izvrševalni organ vsenemških kričarjev. Pred kratkim so ti kričarji napadli vlado, da v slovenskem okraju, namreč v velikovškem okraju, nastavlja slovenske uradnike. In vlada je hitro ugodila zahtevi nemških kričarjev in je poslala v Velikovec dva Nemca, ki ne znata niti besedice slovenski, da si je ves velikovski okraj slovenski. Zato pa je korenito pomedla z uradniki, ki znajo slovenski. Koncipist dr. Lahovnik je moral iz Velikoveca v Celovec, koncipist dr. Ferjančič v nemški Spital, nadkomisar baron Lazzarini pa v nemški Šmohor.

Dopisi.

Podčetrtek. Minul je tudi za učitelja na deželi prelepi čas počitnic, spet so se vrnil vsak v svoj kraj, da se tam s svojimi močmi, čilega duha poprimejo težkega dela. Gotovo imam prav če povdarjam, da se vsepovsod ljudje vesele zopetnega prihoda svojega učitelja, da pa se le redkokje nudi prebivalstvu tako žalosten položaj, kakor nam Podčetrtnom; kajti mi, ki smo se tako veselili, da bode naš pruski učitelj odjadral z jesenskimi vetrovi tudi v severne kraje, mi, ki smo mislili, da ga bode vendar burja odnesla bogvekam, smo spet navezani, gledati vsaki dan človeka, ki zalezuje naše narodno gibanje; on, ki noče biti Slovenec, bo zopet poučeval mladino slovenskih mater. Toda, jako se motite, vi gospod Kobalé, če hočete tudi letos nadaljevati, kar ste lani pričeli, da bode te namreč čez dan na nšesa vlekli naše besede in opazovali naše gibanje, a zvečer skrivoma plazili po strmi poti gor v gradič, da bi tamkaj na visokem mestu morda pri čaši grajskega kislega poročali o svoji gnjusni obrti. Povemo vam, da smo trpeli vaše prilizovanje eno leto, a da nismo nikakor voljni, imeti še dalje časa učitelja v svoji sredini, ki nima nikakšne samostojnosti, ne toliko značaja, da bi očitno pokazal barvo, ampak je danes tega, jutri onega mnenja, v kakršno družbo se ravno pritepe. Ako ste značajni, tedaj ostanite sin slovenske domovine in tedaj ste z nami, ali ste pa očitno zoper nas, in tedaj idite prej ko slej; sicer smo dosti zmožni mi, da vam nabrusimo peté.

Politični pregled.

— **Česke šole na Dunaju.** Državno sodišče je izreklo sodbo na pritožbo Čehov zastran čeških ljudskih šol na Dunaju. Sodišče je odbilo pritožbo, češ, da Čehi na Nižjeavstrijskem ne živijo kot narod, temveč da so na Dunaju prisiljeni, kakor druge narodnosti, ki se iz raznih vzrokov nastanjajo v stolnem mestu. Zato država Čehom na Dunaju ne ustanovi šol.

— **Ogrsko-hrvatski državni zbor.** Fin. minister pl. Lukacs je predložil državni proračun za leto 1905. Redni izdatki so proračunani na 1.067.865.273 K. Prebitka je 198.411 K. Avtonomne potrebsčine za Hrvatsko so vsled nove nagodbe določene na 21 milijonov, t. j. za dva milijona več ko lani. — Predloga o trgovski pogodbi z Italijo se je sprejela v tretjem branju.

Rusko-japonska vojna.

Položaj na bojišču je neizpremenjen. Obe armadi si stojita v ravni fronti nasproti in ste deloma oddaljeni druga od druge jedva 500 korakov. Zadnji boji niso bili odločilni. Ruske izgube so morda večje, kakor japonske. Uradno se navaja, da je ruska armada izgubila v času od 8. do 20. oktobra: Od častnikov je bilo ubitih 95, ranjenih 400, pogreša pa se jih 12; od moštva je bilo ubitih 2593 mož, 3043 se jih pogreša, 17.067 pa je bilo ranjenih. V celem torej znašajo ruske izgube 508 oficirjev in 22.708 mož. Nastali mraz zavira zelo vojne operacije. Kuriva je zelo težko dobiti.

Operacije ob reki Šaho. „Rus“ poroča iz Mukdena: Japonci so sicer zapustili železniško postajo Šaho, a Rusi je niso zasedli, ker imajo Japonci v strelni daljavi od mosta preko reke Šaho močne utrdbe, od koder lahko obstreljujejo postajo. Most je nevtralen. „Birževija Vjedomosti“ javljajo, da so se donski kozaki, ki so pravkar dospeli na bojišče, pri zadnjem japonskem napadu na „Goro osamelega drevesa“ posebno odlikovali. Naval je bil uspešno odbit. Kakor poroča „Novoje Vremja“, ni sedaj na tej gori niti enega drevesa več, ker so ruski vojaki vse posekali in jih porabili za kurjavo.

„Berliner Tagblatt“ poroča iz Mukdena: Oba nasprotnika sta se močno utrdila in si stojita nasproti v strelni daljavi. Vsak dan se vname artilerijski boj. Od dne do dne postajajo utrdbe silnejše. Nobeden ne more naprej, nobeden noče nazaj. Takšen položaj dveh velikih armad je edin v zgodovini. Ta položaj se lahko spremeni samo v slučaju, ako dobi ruska armada dovolj novih vojev na pomoč.

Iz Londona pa se javlja, da se Rusi pripravljajo stopiti v ofenzivo, kar bi bilo znamenje, da se čutijo že dovolj močne, započeti nov boj.

Izpred Port Arturja. Iz Tokija se brzojavlja: Po tukaj sem došli, uradno se ne potrjenih poročilih so Japonci 26. oktobra navalili na Kikvanske gore pred Port Arturjem. Neka japonska granata je baje razstrelila v zrak neko rusko skladišče. Istočasno so Japonci napadli fore na Erlungšan in Sungču in prisilili ruske baterije, da so omolknele; na to so osvojili fore pred Erlungšanom in Sungču.

V Port Arturju vedo povedati, da je general Steselj poslal carju Nikolaju tole brzojavko: „Vam in vsem kličem za vedno: Zbogom! Port Artur bo moj grob!“ — Čudno je, da Steselj pošilja take obupne brzojavke vselej takrat, kadar Japonci napovedujejo skorajšnji padec trdnjave.

Admiral Roždestvensky je poslal generalnemu štabu vojne mornarice poročilo, da sta prvi konflikt v Severnem morju provzročili dve torpedovki, ki sta plujoči brez luči hoteli napasti prvo rusko ladjo. Ko so Rusi začeli streljati, ste torpedovki izginili, a tedaj so opazili več manjših ribiškarnikov. Angleško časopisje pravi, da ni ruska torpedovka, ki je do jutra ostala na licu mesta, pomagala ponesrečencem. A pri ruskem brodogradu ni bilo niti ene torpedovke! — Poročilo generala Roždestvenskyja izključuje vsak dvom, da so dejansko japonske torpedovke skušale zavratno napasti baltiško eskadro.

Baltiško brodogradje. Večji del baltiškega brodogradja se nahaja sedaj v španskem pristanišču Vigo, kjer se je ladjam dovolilo, da sme vsaka naložiti 400 ton premoga. Danes odpluje eskadra naprej in se vsidra v marokanski luki Tanger. Več križark se je že pred dnevi odpravilo tjakaj. Da bi angleško brodogradje skušalo preprečiti odplutev, ni opaziti. Sploh so najbrže vse vesti o koncentriranju angleških vojnih ladij same bajke!

London, 29. oktobra. Ministrski predsednik lord Balfour je v Southamptonu imel govor v katerem je potrdil, da je nevarni konflikt med Angleško in Rusijo poravnan. Vsa zadeva se poveri mednarodnemu sodišču, ki bo o njej izreklo svojo sodbo.

Petrograd, 29. oktobra. Japonske vesti o zavzetju gričev Kikvan pred Port Arturjem so neresnične. Port Artur ne gori.

Listnica uredništva.

Sv. Marjeta niže Ptuj. Vaše „Izjave“ ne moremo sprejeti, ker se nas vsa stvar nič ne tiče, ker se nečemo utikati v osebne prepire. Pošljite jo kot „Poslano“ v oni list, ki je prinesel dopis.

Loterijske številke.

Trst, dne 29. oktobra 1904: 48, 12, 21, 7, 11.
Linc, „ „ „ „ 85, 77, 59, 21, 31.

Zvezna knjigoveznica

v Celju

Schillerjeva ulica št. 3

se priporoča

prečistiti duhovščini, slav. župnijskim in občinskim uradom, posojilnicam, šolskim svetom in p. n. občinstvu za vsa v svojo stroko spadajoča dela kakor vezanje raznih liturgičnih in drugih knjig, zapisnikov, molitvenikov; v izdelovanje fascikljev, map itd. — Sprejemajo se tudi vsakovrstna galanterijska dela.

Ker je opremljena z najnovejšimi in najmodernejšimi stroji, okraski in drugim orodjem, izvršuje vsa dela kar najhitreje, ceno in solidno.

Vse pošiljatve in naročila je naslavljati le: „Zvezna knjigoveznica“ v Celju.

Gospodinja

vajena vsakega dela se išče za župnišče v hribih. Pismene ponudbe se naj naslove: S. J., poste restante, Hohenmauten, (470)

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu, zlasti gg. trgovcem vljudno naznanjam, da odslej izdelujem tudi vsake vrste

tehtnice
(vage)

in jih sprejemam v popravilo. — Potrudil se bom, da zadovoljim vsem zahtevam v polni meri. — Priporočam se v obilno naročbo.

I. REBEK, stavbeni in umetni ključar

(465) Celje, Poljske ulice št. 14. 5—3

Slav. občinstvu

priporočam svojo bogato zalogo raznovrstnih

peči, štedilnikov,

raznovrstne posode, kotlov za kuhinje in za kuhanje žganja.

Velika izber nagrobnih križev

Raznovrstni poljedelski stroji posebno pa slamoreznice.

Za jesensko gnojenje priporočam Tomaževo žlindro.

Navodila zastonj! Navodila zastonj!

Trgovina z železnino „Merkur“, P. Majdič.